

Brief-14, 21 september 2008

Nee, dat kan niet: dit is een toeristenvisum, en dat kan helemaal niet verlengd worden. Als hij hier nog een paar weken wil zijn, dan moet hij eerst het land uit, naar Singapore, en dan weer terugkomen op een nieuw visum. Erg vervelend inderdaad. Maar als je ons nu het geld geeft dat je anders kwijt zou zijn aan zo'n ticket (retourtje Jayapura-Jakarta-Singapore), dan kunnen we wel wat regelen...

Kennelijk speculeert de man bij *imigrasi* erop dat bapak Ndiken totaal niet op de hoogte is van de regels. En inderdaad, dat het stempel in mijn paspoort geen toeristen- maar een bezoekersvisum is, dat wel degelijk verlengd kan worden, weet Ndiken niet. Maar dat die onbeschaamde vraag naar geld ver over de schreef gaat, begrijpt natuurlijk iedereen. De volgende dag, als hij een nieuwe poging gaat doen, loopt daar net het hoofd van het kantoor, en vraagt wat hij komt doen. Verlenging? O, dat kan zo geregeld, tegen betaling van het daarvoor vastgestelde bedrag. Daar kan de man bij het loket dan niet meer onderuit. Hij noemt een bepaalde geldsom, behoorlijk hoog, maar beduidend lager dan de prijs voor de ticket waar hij de vorige dag om had gevraagd. Ndiken neemt het in overweging. Maar als hij een dag later terug komt om het verder af te handelen, blijkt er opeens een nieuw probleem te zijn: ik zit momenteel in Boma, en dat valt onder Merauke! *Vreselijk pech, maar dat is nu eenmaal de regel. Maar als je ons nu het geld geeft dat je anders aan een retourtje Sentani-Merauke kwijt zou zijn, willen wij het hier wel voor je regelen...*

Uiteraard is dat onacceptabel. Er zit dus niets anders op dan dat ik de geplande week aan SETIA in Merauke afzeg, en terugkom naar Sentani. Op de laatste dag dat mijn visum geldig is ga ik met Ndiken mee naar het kantoor van *imigrasi*: nu ben ik immers terug in Sentani, dus het laatste bezwaar vervalt... En inderdaad, na 4 uur wachten nemen we het afgestempelde paspoort in ontvangst. Het is voor elkaar. Tegen de helft van het bedrag dat hij de laatste keer noemde.

Ja, zo gaat dat hier. Je kunt er om lachen of huilen, maar je kunt er niet omheen. Ondanks pogingen van de regering om de corruptie terug te dringen, is de hele maatschappij er nog altijd van vergeven. Inclusief het kerkelijke circuit, ook binnen de GGRI. Dat wordt wel heel duidelijk als ik een dag later op het kantoor van de GGRI zit te praten met Yuliana Mikan en Yan Wambraw, die daar namens de GGRI de geldstroom van de CvO-P naar de GGRI proberen te regelen. Hoezo geen geld voor consultantswerk of visitatie? Daar is echt wel een bedrag voor beschikbaar! Alleen, wat als het geld dat ze sturen voor andere dingen blijkt te worden gebruikt? Of als er maar geen verantwoording over gedaan wordt, om aan de CvO-P te rapporteren? Zonder zo'n rapportage stelt die voor een volgende keer geen geld beschikbaar...

Klinkt logisch. Ook de *Bupati*, het hoofd van het overheid in de regio *Boven Digoel*, gaf de mensen in Kouh een enorme uitbrander, omdat ze het geld dat hij gaf voor een nieuwe kerk niet goed gebruikt hebben. En terecht natuurlijk. Maar diezelfde Bupati gaf geld voor de kas van een aantal gemeenten. Niet zo weinig: per gemeente 30 miljoen, dat komt neer op ruim 2000 euro. Echt heel veel voor hier. Alleen gaf hij het geld niet aan de kerkeraad, maar drukte het de plaatselijke predikant in de hand. Zoals in Boma. De gemeente heeft daar voor zover bekend niets van gezien. Wel staat er nu een schotelatente voor zijn huis, verbonden met de meest moderne apparatuur. Kijk, dan komt zo'n klacht dat er geen geld is voor consulentbezoeken toch een beetje vreemd over... Buiten alle proporties, zouden wij zeggen. Maar hier is het schering en inslag, van hoog tot laag. Iedereen weet

het, iedereen klaagt erover, maar als je de kans krijgt doe je natuurlijk wel mee!

Op het kantoor in Waena lijken Boma, Wanggemalo, Fifiro, en al die andere plaatsen daar in het binnenland, ontzettend ver

weg. En niet alleen geografisch. Ik ben hier in een totaal andere wereld. Een wereld van begrotingen, bankrekeningen, financiële jaarverslagen... Dat gaat Wonomayo en Afo ver boven de pet. Die zien alleen dat er gewoon niks gebeurt: geen evangelist, geen doop, geen avondmaal. Het waarom ontgaat ze. Ja natuurlijk, dat de school dicht is weten ze best. En dat veel pendeta's het laten afweten zien ze ook drommels goed. Maar hoe dat precies zit met die geldstroom, de afspraken die er gemaakt zijn tussen CvO-P en de GGRI, waar kerkeraden, classes en pendeta's zich aan te houden hebben, dat is voor hen volslagen vreemd. Wat ze wel kennen is corruptie, daar heeft iedereen mee te maken. Hoe vaak is het overheidsgeld voor dorpsontwikkeling al niet op voor dat het ter plaatse is? Hoe vaak hebben ze al niet kunnen fluiten naar betaling van geleverde boomstammen? Hoe vaak zijn ze in Boma (jazeker!) niet afgezet waar ze bijstonden, omdat ze immers toch maar achterlijke Kombaiers uit het bos zijn?

De corruptie frustreert de ontwikkeling van dit land. In de stad, en net zo goed in de dorpen in het binnenland. En het maakt ook de verdere kerkelijke ontwikkeling zo goed als onmogelijk. Tenminste, zolang als bijna iedereen het probleem signaleert, maar er vervolgens vrolijk aan mee doet. Je kunt er haast niet omheen, hier op het kantoor in Waena: het geld regeert de kerk. Een wrange conclusie, maar zo is het wel. Helaas! Jammer, Wonomayo, het spijt me voor jullie, mensen daar in Ndeima, maar zolang dat niet verandert maken jullie weinig kans.

Geld regeert de mensen. Maar je moet het wel beoordelen tegen het licht van de verhoudingen in dit land. We hebben in Nederland makkelijk praten – en bewandelen we zelf echt altijd de rechte weg op dit gebied?

Veel pendeta's hebben of zoeken een overheidsaanstelling als godsdienstonderwijzer in hun dorp. Heel goed te begrijpen, als je bedenkt dat ze vaak nauwelijks iets als een honorarium uit de kas van hun gemeente ontvangen. En ze zitten allemaal met schoolgaande kinderen, en dat kost geld!

Ouders hier willen hun kinderen net zo goed een opleiding geven als wij in Nederland. Met zo'n aanstelling als godsdienstonderwijzer zijn ze tenminste zeker van een bescheiden maar vast inkomen van de overheid. En wat is daar mis mee? In feite gaven ze dat onderwijs ook al zonder die aanstelling – het hoort vanouds gewoon bij het takenpakket van een evangelist of predikant. Prachtig

toch? Ja, maar wat als de overheid hen op een goede dag overplaatst naar een heel ander dorp, misschien ver buiten het gebied van de GGRI? Wat dan? Kunnen ze dan gewoon pendeta blijven?

Pendeta ben je voor het leven, dat hebben ze goed in hun oren geknoopt. Maar dat een pendeta altijd verbonden hoort te zijn aan een kerkeraad, is kennelijk wat weggezakt in het geheugen. Binnen de GGRI zijn verschillende 'loslopende' pendeta's. Ex-docent Yulianus Kiam bijvoorbeeld, net als Markus Kawangtet zonder 'baan', sinds SETIA uit Boma vertrokken is. Hij reist nu langs de Digul, bezoekt gemeenten, examineert kandidaat-predikanten, doopt, en bedient het Avondmaal. Prachtig nietwaar? Maar het gebeurt wel allemaal op eigen gezag, zonder mandaat van kerkeraad of classis. Toen we in Wanggemalo waren, hoorde ik hem regelmatig

voor de radio, en ik dacht: he, fijn!, daar is in ieder geval iemand aan het werk! En vast en zeker dat de gemeenten waar hij komt helpen er ook zo over denken!

Al weer, wat is de afstand groot tussen de dorpjes in de jungle, en het kantoor hier in Waena; tussen de regels van de kerkorde, en de weerbarstige praktijk daar in het rudimentaire kerkelijke leven langs Digul, Mapi en Ndeiram.

Geven ze daar aan de kust dan soms niets meer om het binnenland? O, zeker wel! Er is zelfs een *Tim Peduli*, een groep mensen die de koppen bij elkaar heeft

gestoken omdat ze zich juist wèl iets willen aantrekken van de situatie daar in het binnenland. Mensen met contacten op de kantoren en overheidsinstellingen. Zij zullen wel zorgen dat de GGRI hulp krijgt van de overheid voor de opbouw in het binnenland. Ze wekken hoge verwachtingen. Claimen zelfs dat ze al hulp ontvangen hebben. Alleen, het blijft allemaal mistig en onduidelijk, en niet na te trekken. Er is geen centrale GGRI-rekening waar dit soort subsidies of schenkingen op gestort worden, om vervolgens verantwoord en transparant te worden besteed aan de doelen waar het voor bestemd is. De leden van dit team zijn in feite marionetten van een man achter de schermen, en iedereen weet wie dat is. Iemand die er zijn eigen bedoelingen mee heeft. Maar toch benoemde de laatste synode deze mensen maar in het 'deputaatschap' dat namens de Synode de belangen van de GGRI moet behartigen. Je weet immers maar nooit, en die beloofde gouden bergen willen ze toch niet graag mislopen...

Zijn de GGRI levensvatbaar? Op één van de vluchten vroeg Harry Berghuis me hoe ik daar tegenaan kijk. Binnen de GGRI zijn er enkelen die deze vraag zonder meer negatief beantwoorden. *Onze kerken zijn veel te klein, het leeft niet, en we modderen maar wat aan. We zouden ons veel beter bij de GIDI aan kunnen sluiten (dat is een kerkgenootschap geboren uit een Amerikaanse geloofszending). Die*

hebben hun zaakjes tenminste goed voor elkaar: een besluitvaardige en daadkrachtig optredende synode, en bij hen zie je dat het geloof lééft in de gemeenten. Inderdaad, de GIDI heeft geen moeite gemotiveerde jongelui te krijgen om ergens ver weg in het binnenland het Evangelie te gaan brengen. Prachtig! Ook in ons gebied hebben enkele dorpen nu al een evangelist van de GIDI, omdat ze bij de GGRI tevergeefs om een evangelist vroegen. Maar aan de andere kant: juist onder leden van

de GIDI vind je aan de kust veel openbare dronkenschap. En is het werkelijk om het even, GGRI of GIDI, als je maar in Jezus gelooft? Natuurlijk, bij de eerste prediking in een nieuw gebied zal er niet zo heel erg veel verschil zijn in de boodschap. Maar moet je niet verder vooruit kijken? Heeft de GGRI als gereformeerde kerk een eigen identiteit, die haar onderscheidt van andere kerken zoals de GIDI? En wat is die eigen identiteit dan?

Jammer dat de seminar in Boma niet door is gegaan – dit was één van de onderwerpen die op het programma stonden om eens met elkaar over door te praten. En dan, een daadkrachtige synode, is dat werkelijk wat nodig is om een kerk uit het slop te trekken? *Top down*? Of *bottom-up*? Synodaal, of presbyteriaal? Het is logisch dat ze niet zonder meer onze Nederlandse kerkorde kunnen overnemen; maar er zijn toch wel bepaalde Bijbelse uitgangspunten.

Ook in Waena is het binnenland vlakbij. Nauwelijks een kwartier varen brengt me op één van de eilandjes in het paradijselijk uitzijnde Sentani-meer, in het dorp waar bapak Deda woont, de vroegere timmerman van Boma. Helaas is hij er zelf niet, maar zijn vrouw en een paar kinderen zijn er wel. We zitten een hele tijd te praten, en lopen samen door het dorp. In de huizen langs en boven het water is het leven daar totaal anders dan in de jungle van de Kombai, maar het staat toch dichterbij Wanggemalo dan bij Waena. Wat een rust, vergeleken met daar aan de overkant van het water! Niet alleen een verschil in

drukke, maar ook in de manier van leven. *Back to basics...*

Back to basics! Geld regeert niet de wereld, laat staan de kerk. Gelukkig niet! Christus regeert, door Zijn Woord en door Zijn Geest! En dus is geld ook niet de oplossing van het probleem. Integendeel: hoe meer we met geld bezig zijn, hoe verder we van de basis af komen te staan. Dat is de afstand die ik voelde tussen Waena en het binnenland. Helaas kan het niet zonder geld, maar laten we toch vooral telkens weer beginnen bij Hem, en bij Zijn Woord. *Sola Scriptura*. Een andere weg uit het moeras is er niet. Maar deze weg is open! Geve de Here velen op Papua en in Nederland de bereidheid om deze weg te gaan. Alleen dan is er hoop, ook voor de GGRI!

*A Dieu,
Jaap*

